

Ča se je 1945. ljeta Pandrofi godalo i ča si je izmislilo Anton Šatović.

(Dičak od 15 ljet sidi kod stola s lončićem i kusom kruha u ruki ter ji i pije kozinje mliko.)

ROBERT: O, kako mi se denas rači, gvišno, kad sam jednoč slobodan. Svi su prošli iz stana. Va bunkeri su. Rusov se boju! Jednoč bit sam i gospodar stana s mojom kozom. Kako je vo mliko dobro. Ča bih ja nek prez moje koze. (On se stane, si zasuka rukave i hodi po hiži.)

Noć će nastat! Noć! No, pak ča je zato? Kad sam bio mali dičak sam se knoći bojavao, ali sada, sada . . . (po vrati troplje), . . . ča je to sada? Oh, ča je to, čujem ili se bojim?

VASIL: (vani) Otkrivaj!

ROBERT: Gdo je to? Znamda Rus?

VASIL: Otkrivaj! Otkrivaj!

ROBERT: No, ča ću otkrit? Hvala Bogu, da nam krov nij zgorio, kad su z Brucke striljali. . . Ali ja, ja, ja . . . ja se zaista bojim.

VASIL: (Troplje dalje, i sve jače). Otkrivaj. Ti hazajn?

ROBERT: Još i nimški zna! (Kriči.) Niemand zuhaus! A ja, ja nisam gospodar ovoga stana . . . no, kamo ću se nek shranit.

VASIL: (Troplje dalje, tako jako, i razbije vrata. Stupi nuter s mašinpistolom.)
Vot, malčik! Ha, ha, ha . . . malčik!

ROBERT: (Zdigne ruke i trepeće.) Da, da, ja nek mali gospodar, veliki gospodar je tam, tam . . . tam! (Kaže tamo rukom.)

VASIL: Što, ti ne gosudar? Čeper ja gosudar! Hoću nočevač, zdjes ostačsja.

ROBERT: Aha, nočevat? Dobro, moreš nočevat. Mjesta dost, onde va toj hiži!

VASIL: Pokaži!

ROBERT: Ovde, ovde!

VASIL: Harašo! Očenj harašo!

ROBERT: I vaša pistola nočevat? (Gleda bojazljivo na pistolu.)

VASIL: I ana budjet nočevač. Vot, tam moj bagaž!

ROBERT: Ča, sada je sve bagaž, a prlje veli, da mu se vidi. (Robert gleda začudjeno naokolo.)

VASIL: Smotri, tam moj bagaž! (Otpre vrata i kaže na dvor.) Eto moj čemodan! Vazmi!!!

ROBERT: No, vo su lipi Vazmi, znamda su va njem vazmena jaja nutri! . . . Oh, vrlo je težak, ovde mora bit i željeza skupa s jaji!

VASIL: Vazmi, davaj, davaj!

ROBERT: Ča ti ja morem dat, ako ćeš kozinjega mlika. . . Vrlo težak kufer imaš! (Robert zdigne kufer, par korakov ga nosi, se popikne i spade s njim. Iz kufra spade svakorjačkoga dugovanja od željeza i pleha i nekoliko malih i velikih ur.)

VASIL: Što ti zdjelal, ti durak, maji mašinki, vsjo kaput. (Vasil se rasrdi i poseže za pistolu, se umiri i počne dugovanje pobirat.)

Robert: (Se stane i stenji). Ja, ja kaput!!!

Vasil: Što . . . ti kaput??? Maji mašinki kaput, ja čehnik.

Robert: (Pomaže dugovanje brat i zagleda aparat kot kafe-malin s osom i rukom za obračat, a zvana šest vlakov s golimi kraji.) Ča je ovo??? (Robert gleda začudjeno.)

Vasil: Eta apasno!!!

Robert: Ča??? To je za psa? Mi imamo samo kozu!

Vasil: Pasmatri! Derži! (Robertu da konac vlake u ruku. Vasil gleda dugo va dičaka, onda obrne malo os aparata, a Robert zadrteće ter se sruši na tla.)

Robert: Au, au, au, za volju Božju, ja ću umrit!

Vasil: Panjimaješ, eto visokoje napreženje!

Robert: (Ponavlja.) Napreženje, napreženje, to je kucak, a ne napreženje. Ti si me vrlo napregao, to je štrom, a ne napreženje! Hvala Bogu, da mi se već nij stalo, amerikanskim bombam sam se ugnuo, a ov Rus bi me ovako krajspravil.

Vasil: Da, da, moj Bog čehnika!

Robert: (Svejedno gleda začudjeno na magnet.) Zaista, jak je tvoj Bog. Daj der meni sprobekat. (Robert obrne ruku i ga i sada mrvu trgne, ar drži livom rukom za vanjsko aparata.) Au, ovo je vrag, a ne bog!

Vasil: Visoko napreženje! Eta apasno!

Robert: Ča je opasno? Mi imamo samo kozu. Psa nimamo, ali ću ja ovoga vraga pustit na moju kozu.

Vasil: Koza nje inčeresna!

Robert: (Zame vlake i aparat ter se otpašči van.) Čekaj mrvu!

Vasil: (Jači, držec ure va ruka.) Kalinka, Kalinka, Kalinka maja. . . . Čehnika, čehnika, čehnika maja . . . . ja tebja ljublju i nje znaju pačemu . . . . (uvijek ponavlja to isto, dokle ne počne vani koza strašno od muke blejati: me-e-e, me-e-e, me-e-e . . . . .)

Robert: (Odbuši vrata i jači veselo.) Nikomu se ništ nij stalo samo gospodaru, koza mu sej ukozila ter nij smil na placu. Ptičice su pjevale, a rožice su cvale, a gora je zelen - zelena, koza moja sej ukozila. . . .

Nikomu se ništ nij stalo samo gospodaru
koza mu sej
ukozila ter nij smil na placu
ptičice su
pjevale, a rožice su cvale, a gora je
zelen - zelena, koza moja sej ukozila

Vasil: No, što slučilos?

Robert: Da, visoko napreženje, ov vrag (drži magnet s vlakami u ruka) ju je tako zdrmao, da ju je smrtni strah popao. Od muke je skočila va višak ter se je ukozila. Da ukozila se je, ima tako malo kozle.

Vasil: Kako je kozle! Davaj, porabotač! Moj taviš kapitan pridjot, kapitan Jurčenko.

Robert: Kapitan, to je visoki oficir!!!

Vasil: Visoki aficjer, nada drov napilić i natopić.

Robert: Napilit! Ja sam pilit? Ja malčik, ja ne gospodar! Gospodar tam!

Vasil: Davaj, davaj pilu!!

Robert: Dobro, pilu ćeš dostat, ali drv! Kade drv?

Vasil: Davaj djerevo!!!

Robert: Driva nimamo!

Vasil: Davaj dosku!

Robert: (Donese izvana dasku.) Prosim!

Vasil: Vot, harašo! (Vrže dasku na stol, a Robert projde po pilu.)

Vasil: (Drži u ruka dasku i jači.) Široki Dnjepar šumi, buči, a ljuti vjetar zavija. Vrbe će k^{ZEMLI} da pretiska i slape širom razbija.

Široki Dnjepar šumi, buči, a ljuti
vjetar zavija
vrbe će k zemlji da
pretiska i slape širom razbija.

Robert: (Donese pilu.) Ovo ti je tvoja tehnika, a gdo će pilit?

Vasil: Davaj ti durak, u čebja niks kultura.

Robert: No toliko kulture imam, da znam, kade je laglja stran.

Vasil: (Se vrlo muči. Vojačke medaljice na prsi mu nek šebeću, a pila vliče dasku na stolu simo tamo . . . . simo tamo . . . .) Dovoljno, eta durnoje djelo, eta nje kulturno! (Vasil hiti pilu skupa s daskom na tla i projde u svoju hižu.)

Robert: (Maše s glavom.) No, poglej ga. Jedan kapitan je jur kapitulirao.

Vasil: (Pogleda na vrata van i kriči.) Prinjesi vina, mnoga vina, drov nje nada!

Robert: Češ ti dostat vina i benzina, a tomu drugomu kapitanu ću ja i prez drv zakurit. (Robert išće.) Kade je nek moj magnet? (On ga najde va nuglji.) Razmota vlake, zame konac va ruke i sveže vlake skupa.) Šest vlakov, to znači i šest puti veće napreženje. Sada ćemo ali kapitana napreć. Tako će ga zdrmat, da ćedu mu sve medalje s prsi, a iz ramen spast.

(Robert ide s koncem vlak k vratom ter je obisi na zasunju ili šnojlu.) Ako je mene zdrmalo i kozu, onda mora i tebe, tovaruše kapitan, zdrmat.

(Robert projde k stolu i gleda, jeli je magnet-aparat va uredbi ter pokusi, da ubrne ruku.) Mer ide . . . au . . . još i ovde elektrizira (s livom rukom drhteće i drži magnet), a na vlaka mora bit još čuda već štromal

Vasil: (Si počne jačit.) Volga, Volga, mać rodnaja! Volga ruskaja reka, ne vidala ti podarka od donskoga kazaka . . . .

Volga Vol, ga mać rodnaja
Volga ru ska- ja re-ka. ne vi-
da - la to po dar-ka od donskoga
kaza-ka.

Robert: Pij nek ti vodu s Volge, ja volim moj gradišćanski potočić. (Jači po istoj melodiji.) Uz potočić sam se šetao, lipu rožu si gledao, cvala j' črljeno i bijelo, kakove već nij bilo.

Vasil: Davaj vina !!!

Robert: A napoji se va Volgi! (Vani je čut tropanje. . . . Roberta trgne.) Sada, sada, sada će se kobacat va Volgu!

Kapitan: (Drma za vrata.) Vasil Ivanovič, atkrivaj!

Robert: (Ubrne naglo par puti magnet.) Čemo vidit, kako se kod nas pozdravi! **Kapitan:** (Drma, riče va vrata i krešči od boli.) Pamagiće, zdjes Essess, Essess, Essess, ja umru, au, . . . au, na pomošč, Vasil Ivanovič !!!

Robert: (Potegne brzo i bojzljivo vlaku od vrat i ju kani okolmotat, a magnet pod stolom shranit.) Oh, Bože, sad ću opet ja dojt na red. Čemo vidit, kako visoko će bit napreženje! Štrom zaista nij igra, to je čisti zali, jeli ću ja vo preživit?

Vasil: (Doteče nutar i vidi Roberta, kako shranja magnet.) Što ti zdjelal, ti durak? Nje znaješ, što kapitan? Eta visoki ruski aficjer!

Robert: Da, da, ja znal, što kapitan oficir. No, ja sam si mislio, da će ruski oficir već zdržat neg esterajska koza.

Vasil: Ti durak, ti koza. Ne znaješ, što magnet dajot dvadcat i tridcat tisjač voltov.

Kapitan: Zdjes Essess, Essess, Essess, visokoje napreženje. Vasil Ivanovič, pama-giće, ja umru.

Vasil: (Otvori vrata.) O, moj mili tavariš Griša, idji, idji suda!

Kapitan: (Se ruši i dojde razvlasan, ušuljan i zamažen od blata nutar ter si

briše pratež.) Vasil Ivanovič, zdjes Essess, zdjes sabotaži!

Vasil: Kakoj sabotaž?

Kapitan: (Gleda naokolo, a Robert čumri pod stolom.) Sabotaž, sabotaži! Tam, tam špion! (Pod stolom zagleda Roberta i spukne svoju pistolu.)

Vasil: Njet, eta nje špion, eta durak!

Robert: (Stenji.) Oh, Bože, pomози mi, ja ću pojt odsada svaku nedilju kmaši, ne samo na velike svetke!

Kapitan: (Zagleda magnet i vlake.) A što eta, eta ničevo?

Vasil: Eta, što eta, eta staroje željezal

Robert: (Jauče.) I spovidat ću se pojt, i molit ću svaki dan!

Kapitan: Ne znaješ, što ja ruski aficjer, ja jevo rasstreljaju. (On vliče Roberta ispod stola.)

Robert: O, Bože, ja ću sve činit, ča Ti hoćeš, daj mi samo živiti!

Vasil: Tavariš kapitan, eta afstrijski durak, eta kozal

Robert: (Drži skupa ruke na molitvu i trepeće.) Da, da, ja koza: me-e, me-e, me-e, ja koza.

Vasil: Vot, slišaj, on koza, on nje normalni.

Robert: Da, da, ja koza, me-e, me-e, ja koza.

Vasil: (Se smije.) Smotri, koza hočet žić.

Kapitan: Essess, nje nada žić.

Robert: Ja ne Essess, ja koza, ja kanim živiti, živiti i blejat, kako dugo kanite.

Kapitan: (Zatakne svoju pistolu va tok.) Harašo, jesli ti nje Essess, a koza, no, a ja ruski aficjer!

Robert: A ja afstrijski . . . .

Vasil: Ti durak, durak! Idji, dovoljno! Prinjesi vinal

Robert: Hvala Svemogućemu Bogu! Svejedno je On jači od vih vrazov.

Vasil: Davaj, davaj! Što eta Bog, Bog. Vino tože harašo.

Robert: Mer tebi je lako, ali ja sam Bogu svega ubećao, da ću držat.

Kapitan: Na zdarovlje! (Zdigne skupa s Vasilijem staklo.)

Vasil: Na zdarovje, Grišal!

Kapitan: (Jači.) Čuda bludim s misli po stjepi, sve do starih tovarušev mojih. Oti hipci su nori ali lipi, s njimi jačim, s njimi tancam ja. Jaki glasi se razliju po stjepi, uvijek drage stare jačke te.

Kazačok se tanca pored ognja, živim žarom goru lica sva, kotno svića ljutoga vulkana, čijim ognjem se sviti stjepa cela.

Čuda bludim s misli po stjepi sve do starih
tovarušev mojih Oti hipci su nori ali lipi
snjimi jačim snjimi tancam ja Jaki glasi se
razliju po stjepi uvijek drage stare jačke te
kara-čok se tanca pored ognja živim žarom

gornu li-ca sva komo svica jutro vuc-
kana, čijim opnjemsviti sesjeka tijela

Vasil: Pej, tvariš, peji (Obadva piju. Vasil jači.) Večernji zvon, večernji zvon!
Kak ja ljubil tvoj mili ton.

Večernji zvon. večer nji zvon kak ja ju-
bil tvoj mi li ton

Robert: Jutro je jur, ča jačiš od večera!

Vasil: Davaj vina!

Robert: Vina već nij! Ča misliš, da zvara kod nas?

Vasil: Davaj benzina! Davaj, davaj, ja umru!

Robert: (Donese izvana kanister.) Ovo vam ga je od vaših fliigarov.

Kapitan: Harašo, ja znaju, ti nje Essess!

Robert: Da, da kod Essoa češ još boljega dostati!

Vasil: On maladjec. Tvariš, peji, peji do dna! (Obadva piju.)

Robert: Za volju Božju! Zaista piju benzin, pak im ništ nij. Naša koza bi sigurno od toga jada crknula!

Kapitan: (Jači.) Za pasljednjuju pjatorku ja kupil slatkuju vodku... (Na vrati troplje.)

Nataša : Griša, Griša!

Kapitan : Tjiha, tjiha, eta maja žena Nataša.

Vasil : Što slučilos? (Jači.) Kalinka, Kalinka, kalinka maja . . . . .

Nataša : Atkrivače, atkrivajče!

Vasil : Ja nje doma!

Nataša : Kak vi nje doma, ja vas slišu!

Vasil : Ja nje doma!

Nataša : Eta vaš golos, Vasil Ivanovič!

Kapitan : (Tiho veli Robertu.) Ja bojus! (On da svoju pistolu Robertu.) Rasstre-
ljaj maju ženku, ja bojus!

Nataša : Kak dolgo ždat?

Robert : Ti nek čekaj, češ vrieda vidit, ča češ dočekat!

Vasil : Ja pašol v Sibir, ja nje doma!

Nataša : Ja vas slišu. Vi doma!

Vasil : Eta nje ja! Eta nje ja, eta moj drug!

Kapitan : (Tiho.) Ja tože nje doma!

Nataša : Atkrivajče, atkrivajče, ja od kamandaturi prišla!

Vasil : Skažiče kamandature, što ja nje doma!

Kapitan : (Tiho i bojazljivo.) Ja tože nje doma!

Nataša : Ja vas slišu!

Vasil : Eta nje ja, eta nje ja, eta nje ja! (Vasil k Robertu obrnut.)

Skaži, što ti doma, ja nje doma, skaži!

Kapitan : (Tiho, obrnut k Robertu.) Ja tože nje doma.

Robert : (Kriči.) Ja doma, a Vasil Ivanovič i kap . . . (Kapitan se Robertu zagrozi.)

nje doma. Da, on nje doma!

Nataša : A kto vi?

Robert : Ja, ja, ja . . . ja! doma!

Nataša : Njet, vi vse doma. Ja slišu vas i Vasilija Ivanoviča.

Vasil : Eta nje, nje ja, nje ja!

Nataša : (Razbije vrata i stupi nutar.) A eta, eta . . . . . jaaaaa! (Pokaže na

sebe ter se postavi nasred hiže ter gleda naokolo.)

Aha, vi vse doma. Kakije ljudi vi, vi ruski aficjeri? (Nataša zame Robertu pistolu
iz ruke ter ga s njom prik glave, da se dičak sruši. Isto čini s nje mužem i s Vasilijem.

16 Ona tuče i umiče, kade nek more.)

Vi ruski aficjeri? Idjiće na kamandaturu! (Oficirom pokine medaljice s uniforme.)
Vi njekulturni, vi nje ruskije aficjeri!

Vasil: (Govori k Robertu.) Davaj magnet, davaj visokoje napreženje!

Robert: Ja sam jur naprežen, ja sam jur dost dostao!

Kapitan: O Bože, eta ženščina Stalingradka!

Nataša: Pašli, pašli na kamandaturu!

Robert: (Čuči na tlo i gleda prema vratom.) Ove Ruskinje su gorje nego naši Rusi. (Kad svi prođu se veselo skoči ter si zajači.)

Robertu se ništ nij stalo samo kapitanu, žena ga je naplatila ter nij smil na placu. Ptičice su pjevale, a rožice su cvale, a gora je zelen - zelena, neka živi naša sloboda.

Na koncu još ča kozinjega. Kad sam bio 1982-ga ljeta M oskvi, sam si pogledao izložbu šalnih kipov. Jedan kip nikada u žitku neču zabit, jer on predstavlja njabolje ruski mentalitet. Rusi su u tom smislu pravi Slaveni, jer imaju pravo spoznanje samoga sebe kao i njegovih nepreteljev. Oni su zato najbolji diplomati. Kako oni dobro poznadu svoje slabosti, dakažuje ta kip, koga nikada neču pozabit.

Ta šalni kip kaže najmoderniji zrakoplav, kim je došao u svoje domaće selo ruski pilot. Sa svojim filgarom sjede na dvoru, i ga ostavi nekoliko dan svojega počivka onde stat. Majka zakvači za zmožne, ali praktične kreljute te mirne, željezne ptice vrpca, i ubisi na nju rublje da se šuši. Tako se zračna plavčica aklimatizira na seoski žitak. Najinteresantnije je ali, kad dojde otac na ideju, da obisi za kotače superfilgara svoju dobru, jedinu kozu, ar i to je po pravu rusku: dvori u Ruskom, b arem u kraji, kade čuda curi, su svenek puni trave, od ke imadu barem kože hasni. Takove dvore sam vidio na putu iz Moskve Leningrad. Na jugu je pravoda drugačije.

Na svaki način kaže ov kip, kako se Rusi znadu nad sobom smijat. Pravoda je to samo pravo slikarov i književnikov, a ne političarov. Isto je zanimljivo, da ruski umjetniki s veseljem slikaju neuredbu sela, kade su ljudi politički slobodniji nego u čistom varošu. (A.S.)